

**"ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС-де сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне
жүргізілген ішкі талдау қорытындылары бойынша аналитикалық
анықтама**

Астана қ-сы

26 желтоқсан 2022 жыл

"ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС Бас директоры Г. Налибаеваның 2022 жылғы 9 қарашадағы №П-91-2022 "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС-де сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу туралы" бұйрығы негізінде және Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі 2021 жылғы 7 сәуірде бекіткен сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі Әдістемелік ұсынымдарға сәйкес сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау тұрғысынан кінәрат-қуыным жұмысы бойынша "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС-нің қызметіне ішкі талдау.

Талдау тақырыбы:

ҚР Энергетика министрлігінен тәуелсіз сарапшыны тарта отырып, "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС құрылымдық бөлімшелерінің кінәрат-қуыным жұмысында сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Талдау кезеңі:

14.11.2022 жылдан 26.12.2022 жылға дейін.

Талдау объектісі:

- шарттар департаменті;
- құқықтық сүйемелдеу және әкімшілік-шаруашылық қамтамасыз ету департаменті;
- қаржылық басқару.

Қызмет талданатын кезеңі:

2021 жылғы 1 қаңтардан бастап 2022 жылғы 30 қыркүйекке дейін.

Кінәрат-қуыным жұмысы бойынша ішкі талдау мынадай бағыттарды көздейді:

- 1) құрылымдық бөлімшелердің қызметін қозғайтын нормативтік құқықтық актілерде және ішкі нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;
- 2) құрылымдық бөлімшелердің ұйымдық-басқару қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Жұмыс тобы талдау жүргізу үшін дереккөз ретінде тиісті құрылымдық бөлімшелердің қызметіне қатысты нормативтік құқықтық актілерді, ішкі нормативтік актілерді, ережелерді, шарттарды, шарттың орындалғанын растайтын құжаттарды және басқа құжаттарды пайдаланды.

1. "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС-нің кінәрат-қуыным жұмысы бойынша қызметін реттейтін құқықтық актілерде және ішкі құжаттарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау

Серіктестік өз қызметін "Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы" 2009 жылғы 4 шілдедегі № 165-IV ҚР Заңына, "Электр энергетикасы туралы" 2004 жылғы 9 шілдедегі № 588-II ҚР Заңына, Жарғыға, электр энергетикасы саласындағы нормативтік құқықтық актілерге, сондай-ақ Серіктестіктің ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес жүзеге асырады.

1. Материалдарды зерделеу және бағалау мақсатында талдау объектісінің қызметін реттейтін құқықтық актілер мен ішкі құжаттардың тізбесі қалыптастырылды:

1. ЖЭК нарығы және электр қуаты нарығы бағытында "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС қызметін регламенттейтін нормативтік құқықтық актілер:

- Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі;
- Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексі;
- "Нотариат туралы" Заң;
- "Электр энергетикасы туралы" ҚР Заңы;
- "ЖЭК пайдалануды қолдау туралы" ҚР Заңы;
- уәкілетті орган бекіткен электр қуаты нарығындағы және ЖЭК нарығындағы үлгілік шарттар;
- шарттар жасасу тәртібін регламенттейтін нормативтік құқықтық актілер;
- Электр энергетикасы саласындағы өзге де нормативтік құқықтық актілер;

2. Ішкі құжаттар:

- "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС есеп саясаты;
- "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС салықтық есеп саясаты;
- берешекпен жұмыс және талап-арыз жұмысы жөніндегі регламент;
- дебиторлық және кредиторлық берешекті есепке алу жөніндегі Нұсқаулық;
- қуат нарығы бойынша шарттар тізілімі;
- ЖЭК нарығы бойынша шарттар тізілімі;
- шартты тұтынушыларға шағымдар тізілімі;
- қуат нарығының тұтынушыларына шағымдар тізілімі.
- 2021 жылғы сатып алу жөніндегі шарттардың тізілімі;
- 2022 жылғы сатып алу жөніндегі шарттар тізілімі;
- 30.09.2022 жылға арналған мемлекеттік сатып алу жөніндегі шарттар тізілімі;
- АҚС шарттар тізілімі;

- 2021-2022 жылдардағы сот істерін тіркеу журналы;
- атқарушылық жазбаларды тіркеу журналы;
- Д. Бекболатовпен АҚС шарт;
- Б Жұмағалиевпен АҚС шарт;
- 2021 жылға сатып алу бойынша ЖЭК ОЖА тізілімі;
- 2021 жылға сату бойынша ЖЭК ОЖА тізілімі;
- 2021 жылғы Өзге де қызмет бойынша ОЖА тізілімі;
- 2022 жылға сатып алу бойынша ЖЭК ОЖА тізілімі;
- 2022 жылға сату бойынша ЖЭК ОЖА тізілімі;
- 2022 жылғы Өзге де қызмет бойынша ОЖА тізілімі;
- 2021 жылғы тұтынушылар бойынша ҚНБ ОЖА тізілімі;
- 2022 жылғы 9 айдағы тұтынушылар бойынша ҚНБ ОЖА тізілімі;
- 2021 жылғы ЭӨС бойынша ҚНБ ОЖА тізілімі;
- 2022 жылғы 9 айдағы ЭӨС бойынша ҚНБ ОЖА тізілімі.

Ақпараттық-талдау бөлімі

Шарттарды жасасу және орындау бағытында Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің болуына құқықтық актілер мен ішкі құжаттарды талдау мынадай индикаторлар бойынша жүргізілді:

- 1) шарттарда сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпелердің болмауы;
  - 2) ұқсас немесе неғұрлым тиімді талаптары бар өзге ұйымдардан ұсыныстар болған кезде кейбір ұйымдармен бірнеше рет шарттар жасасу;
  - 3) үлестес компаниялардың болуы, контрагенттің әртүрлі бейінді және өзіне тән емес жұмыстарды орындауы;
  - 4) контрагентке айыппұл санкцияларының болмауы немесе азайтылуы;
  - 5) шарттық міндеттемелер бұзылған жағдайда санкцияларды қолданбау;
  - 6) шартты орындау кезеңіндегі талаптарды елеулі түзетулер;
  - 7) шарттық міндеттемелерді бұзғаны үшін контрагентке талап-арызды уақтылы бермеу;
  - 8) контрагенттер шарттық міндеттемелерді бұзған кезде талаптардан немесе сот талқылауларынан негізсіз бас тарту;
  - 9) наразылық іздеу жұмыстарын жүргізу тәртібін реттейтін актілердің болмауы;
  - 10) Мүдделер қақтығысы мен үлестестікті болғызбау мақсатында контрагенттерді зерделеу жөніндегі жұмыс тетіктерінің болмауы.
- және "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС қызметінің келесі бағыттары бойынша:

ЖЭК нарығындағы қызмет бойынша

ЖЭК нарығындағы қызмет бойынша ЖЭК объектілерімен де, шартты

тұтынушылармен де шарттар жасасу ҚР Энергетика министрінің бұйрығымен бекітілген үлгілік нысанға сәйкес жүзеге асырылады. Шарт жасасу кезінде үлгілік нысаннан ауытқулар белгіленбеген. Бұл ретте типтік нысанда Серіктестіктің және контрагенттің (ЖЭК объектісі мен шартты тұтынушының) сыбайлас жемқорлыққа қарсы міндеттемесі (сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескерту) туралы нормалар көзделмеген.

ЖЭК объектілерімен электр энергиясын сатып алу шарттары аукциондық сауда-саттықты ұйымдастырушы ("КОРЭМ" АҚ) ұсынатын аукциондық сауда-саттық жеңімпаздарының тізілімі және қолданылу мерзімі 20 жыл болатын ҚР Энергетика министрлігі қалыптастыратын ЖЭК пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдардың тізбесі негізінде жасалады. «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС тарапынан шарттар жасасу үшін контрагенттерді дербес айқындауға заңнамамен жол берілмейді және заңнаманы бұзу фактілері анықталған жоқ.

ЖЭК туралы заңда "шартты тұтынушы" ұғымының анықтамасы және барлық шартты тұтынушылардың «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-мен ЖЭК электр энергиясын жыл сайынғы негізде сатып алуға шарт жасасу міндеттемесі белгіленген. Шартты тұтынушылардың тізбесі "Электр энергиясын өткізетін энергия өндіруші ұйымдар тобын бекіту туралы" ҚР Энергетика министрінің бұйрығына сәйкес айқындалады. Контрагенттермен шарттар жасасу бойынша жұмыс белгіленген тәртіппен бұзушылықсыз жүргізілді.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе, Серіктестік шарттар жасасу рәсімдерін бұзу бойынша өтініштер түспегені атап өтілді.

ЖЭК туралы заңда шартты тұтынушылардың «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС алдындағы өз міндеттемелерін орындау мерзімі, атап айтқанда, есептік кезеңнен (айдан) кейін күнтізбелік 30 күн ішінде сатып алынған ЖЭК электр энергиясы үшін ақы төлеу белгіленген. Бұл ретте, белгіленген мерзім бұзылған жағдайда, сотқа дейінгі және сотты реттеу шаралары қабылданады. Мәселен, 28.06.2021 жылы «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Бас директорының м.а. бұйрығымен берешекпен жұмыс және Талап-Талап жұмысы жөніндегі регламент (бұдан әрі – Регламент) бекітілді. Регламент дауларды сотқа дейінгі және сотта реттеу, тұрақсыздық айыбын (өсімпұлды), айыппұл санкцияларын есептеу және есептеу, шарттарды орындау кезінде туындайтын шағымдар мен талаптарды ұсыну және қарау пайызын реттейді.

2021 жылғы 1 қаңтардан бастап 2022 жылғы 30 қыркүйекке дейінгі кезеңде туындаған берешек бойынша контрагенттер тарапынан төлем мерзімдерін бұзу фактісі бойынша «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Талап-арыз жұмысын жүргізді. Энергия өндіруші ұйымдардың (шартты

тұтынушылардың) атына 40 шағым жіберілді, нотариуска атқарушылық жазулар жасау үшін 9 өтініш жіберілді, 9 өтініш бойынша нотариустар атқарушылық жазулар жасады, берешек сомалары толық көлемде өндірілді, 1 [REDACTED] қатысты атқарушылық жазба жойылды. Сотқа ЖЭК субъектілерімен, [REDACTED] [REDACTED] қатысты) атқарушылық жазба жасаудағы берешекті, тұрақсыздық айыбын және шығыстарды өндіріп алу туралы даулар бойынша 3 талап арыз берілді. Істерді қарау нәтижесінде медиативтік келісімдер жасалды. «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС медиативтік (бітімгершілік) келісімдер жасасу кезінде Регламентті басшылыққа алып, барлық контрагенттер үшін шарттардың теңдігі қағидатын ұстанды.

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» [REDACTED] бекітілген тарифтер бойынша жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымнан электр энергиясын сатып алу шартына өзгерістер енгізу туралы талап-арызы бойынша «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің талап-арыз талаптары ішінара қанағаттандырылды.

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не қатысты екі талап арыз берілді. [REDACTED] «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не жаңартылатын энергия көздерін пайдалану объектілері өндірген электр энергиясын шартты тұтынушыларға есеп айырысу-қаржы орталығының сату шартының талаптарын реттеу туралы талап-арызы бойынша бас тартылды. [REDACTED] [REDACTED], «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС, [REDACTED] [REDACTED] энергия өндіруші ұйымнан электр энергиясын есептеу-қаржы орталығы сатып алу шартын жарамсыз деп тану және мәміленің жарамсыздығының салдарын қолдану туралы талабы бойынша бас тартылды.

Бұдан басқа, көрсетілген кезеңде атқарушылық жазбалар жасау туралы өтініштер және осы талдаумен қамтылмаған кезеңде туындаған берешекті өндіріп алу бойынша сотқа талап арыздар берілді.

Талап қою-талап қою жұмысын жүргізу тәртібін реттейтін бастапқы құжаттардың болуы көлемдерді салыстыру актілерінің тізілімімен расталады.

Құрылымдық бөлімшелердің талап-арыз жұмысы регламент талаптарына сәйкес орындалатынын атап өтеміз. Бұл ретте, Серіктестікті мемлекеттік меншікке беруге ("KEGOC" АҚ-дан ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетіне) және Серіктестіктің жаңа ұйымдық құрылымын бекітуге (НС-ның 02.11.2022 жылғы №4 шешімі) байланысты регламент қарсы іс-қимыл саласындағы нормативтік құқықтық актілер мен ішкі нормативтік құжаттардың нормалары мен талаптарын ескере отырып, өзектендіруді талап етеді сыбайлас жемқорлық.

Қуат нарығындағы қызмет бойынша

Тұтынушылармен де, энергия өндіруші ұйымдармен де электр қуаты нарығындағы қызмет бойынша шарттар жасасу ҚР Энергетика министрінің бұйрығымен бекітілген шарттардың үлгілік нысандарына сәйкес жүзеге асырылады.

Электр қуатының жүктемені көтеруге дайындығын қамтамасыз ету жөніндегі шарттар жыл сайын қуат нарығын тұтынушылар тізбесіне енгізілген қуат нарығын тұтынушылармен жасалады. Қуат нарығы тұтынушыларының тізбесі Жүйелік оператордың ("KEGOC" АҚ) интернет-ресурсында орналастырылады және қуат нарығы тұтынушыларының құрамын өзгерту фактісі бойынша жүйелік оператор өзектендіреді. 30.09.2022 жылғы жағдай бойынша қамтамасыз ету бойынша 398 шарт жасалды.

Энергия өндіруші ұйымдарға қатысты электр қуатының әзірлігін қолдау бойынша қызмет көрсетуге арналған шарттар "Электр энергетикасы туралы" Заңның 15-3-бабының 3-1-тармағына сәйкес ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді кезеңдерге жасалады.

Қазіргі уақытта «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызмет көрсетуге 55 шарт жасасты, оның ішінде:

- аукциондық сауда-саттықтың нәтижелері бойынша айқындалған аукциондық сауда-саттықтың жеңімпаздары (сауда-саттық жеңімпазының тізілімі негізінде ұзақ мерзімді шарттар);

- уәкілетті органмен жаңғыртуға, кеңейтуге, реконструкциялауға және (немесе) жаңартуға инвестициялық келісім жасасқан жұмыс істеп тұрған энергия өндіруші ұйымдар (ҚР ЭМ-мен жасалған инвестициялық келісімдер негізінде ұзақ мерзімді шарттар);

- құрамына жылу электр орталықтары кіретін жұмыс істеп тұрған энергия өндіруші ұйымдар (Нарық кеңесі ұсынатын ақпарат негізінде жыл сайынғы шарттар);

- осы сауда-саттық нәтижелері бойынша қалыптасқан бағалар мен көлемдер бойынша электр қуатының орталықтандырылған сауда-саттығының нәтижелері бойынша жұмыс істеп тұрған энергия өндіруші ұйымдар (орталықтандырылған сауда-саттық жеңімпаздарының тізілімі негізінде жыл сайынғы шарттар).

Осылайша, қуат нарығында шарттар жасалатын қуат нарығы мен энергия өндіруші ұйымдар тұтынушыларының тізбесі ҚР заңнамасымен айқындалады. «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС тарапынан шарттар жасасу үшін контрагенттерді дербес анықтау фактілері анықталған жоқ.

Осы Үлгілік нысандардан ауытқулар келесі тармақтарда анықталды:

- қамтамасыз ету жөніндегі шарттың 16-тармағы - "шот-фактураны өнім беруші тұтынушыға тиісті есептік кезең аяқталған күннен бастап күнтізбелік он бес күннен кешіктірілмейтін мерзімде береді" (ҚР Салық кодексіне сәйкес келтірілген) (шарттың үлгілік нысанында 15 жұмыс күні көрсетілген);

- 26-тармақ қолдау шарты - "Осы Шарттың мәнінен туындайтын барлық даулар немесе келіспеушіліктер Тараптардың келіссөздері арқылы шешіледі.

Егер осы Шарттан туындайтын даулар мен келіспеушіліктер келіссөздер жолымен шешілмесе, онда мұндай даулар мен келіспеушіліктер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешілуге тиіс.

Бұл ретте, осы Шарт бойынша туындайтын барлық даулар **Бірыңғай сатып алушының орналасқан жері** бойынша сотта қаралуға тиіс. («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС филиалдарының болмауына байланысты) (қолдау жөніндегі шарттың үлгілік нысанына өзгерістер мен толықтырулар енгізілді).

Бұл шегіністер ақылға қонымды және ҚР қолданыстағы заңнамасының нормаларына қайшы келмейді деп санаймыз.

ҚР заңнамасында электр энергиясының көтерме сауда нарығының барлық субъектілерінің Бірыңғай сатып алушымен («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС) шарт жасасу жөніндегі міндеттемелері көзделгенін, бұл ретте Бірыңғай сатып алушының олармен шарт жасасу жөніндегі міндеттемелері көзделмегенін атап өтеміз. Сонымен қатар, шарттың тараптары арасында қуат нарығын тұтынушылармен шарт жасасу бойынша шешім қабылдау мерзімдері реттелмеген.

Бұдан әрі, Бірыңғай сатып алушының шешім қабылдауы бойынша заңнамалық нормалардың болмауына байланысты (шарт жасасу немесе жасалмау ретінде) мүдделер қақтығысы мен үлестестіктің алдын алу мақсатында контрагенттерді зерделеу, сондай-ақ үлестес компаниялардың болуы, контрагенттің әртүрлі бейінді және өзіне тән емес жұмыстарды орындауы бойынша жұмыс жүргізілмейді. Осыған байланысты, аффилиирленген және мүдделер қақтығысының болуы тұтынушылармен де, энергия өндіруші ұйымдармен де шарт жасасудан бас тартуға негіз бола алмайды.

Бұдан әрі, қуат нарығындағы шарттардың үлгілік нысандарында Серіктестіктің және контрагенттің (қуат нарығын тұтынушы және энергия өндіруші ұйым) сыбайлас жемқорлыққа қарсы міндеттемесі (сыбайлас жемқорлыққа қарсы Ескертпе) туралы нормалар да көзделмеген.

Міндеттемелерді орындау бөлігінде "Электр энергетикасы туралы" Заңда қуат нарығын тұтынушылардың электр қуатының бірыңғай сатып алушыға жүктемені көтеруге дайындығын қамтамасыз ету жөніндегі қызметке

ақы төлеу міндеттемесі көзделген (осы қызметті көрсету айы (есептік кезең) аяқталғаннан кейін күнтізбелік 30 күн ішінде).

Дауларды сотқа дейін реттеу, тұрақсыздық айыбын (өсімпұлды), айыппұл санкцияларын есептеу және есептеу, шарттарды орындау кезінде туындайтын шағымдар мен талаптарды ұсыну және қарау пайызы Регламенттің талаптарында айқындалған.

Төлем мерзімдерін бұзу фактісі бойынша қуат нарығын тұтынушылардың атына көрсетілген кезеңде 510 шағым жіберілді, нотариусқа атқарушылық жазба жасауға 36 өтініш жіберілді. Талданып отырған кезеңде туындаған берешек пен даулар бойынша соттарда электр қуаты нарығындағы талап-арыздары бойынша барлығы 20 іс қаралды, оның ішінде. «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС

Берешекті өндіріп алу туралы талап арыздар бойынша медиативтік келісімдер жасалды не талап қою талаптарын қанағаттандыру туралы шешімдер шығарылды.

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің талап-арызы бойынша шарт жасасуға мәжбүрлеу туралы талап-арыздарды қанағаттандырудан бас тартылды. ҚР заңнамасында электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісін жүйелік оператор қалыптастыратын және алдағы жылға болжамды сұранысқа енгізілген қуат нарығы тұтынушыларының тізбесінен алып тастауға тыйым салатын норма көзделмеген.

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС - не қатысты " «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не талап арызы бойынша 7 талап арыз берілді, медиативтік келісім бекітілді. – нің «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не берешекті өндіріп алудан бас тартылды, «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не және әрекеттерді заңсыз деп тану, сома мен тұрақсыздық айыбын өндіріп алу туралы талабы бойынша бас тартылды (шешім заңды күшіне енген жоқ).

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не 2022 жылға арналған жүктемені көтеруге электр қуатының дайындығын қамтамасыз ету бойынша қызмет көрсетуге шарт жасасуға мәжбүрлеу туралы талап-арыз талаптары қанағаттандырылды. Айта кету керек, ҚР Электр энергетикасы саласындағы заңнамасында «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің шарт жасасу жөніндегі тікелей міндеті көзделмеген, сондай-

ақ «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің жосықсыз (берешектің болуы) себебінен шарт жасасудан бас тартуға тыйым салатын нормасы жоқ.

■ сот инстанцияларына «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не үш рет жүгінді, сот ■ «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-не 2021 жылғы 1-31 желтоқсан аралығында жүктемені көтеруге электр қуатының дайындығын қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер сомасын қосымша есептеуді заңсыз деп тану туралы талап-арызы бойынша азаматтық істі қарады. талапты қанағаттандырудан толық бас тартылды.

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС медиативтік (бітімгершілік) келісімдер жасасу кезінде ЖЭК қызметімен бірдей Регламентті басшылыққа алып, барлық контрагенттер үшін теңдікті ұстанды.

Сондай-ақ, аталған кезеңде атқарушылық жазбалар жасау туралы өтініштер берілді, сондай-ақ осы талдаумен қамтылмаған кезеңде даулы өзара қатынастар бойынша «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС қатысуымен азаматтық істер қаралды.

ДД-ның талап-арыз жұмысы регламент талаптарына сәйкес орындалатынын атап өтеміз. Бұл ретте, Серіктестікті мемлекеттік меншікке беруге ("KEGOC" АҚ-дан ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетіне) және Серіктестіктің жаңа ұйымдық құрылымын бекітуге (БК-нің 02.11.2022 жылғы №4 шешімі) байланысты регламент сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы нормативтік құқықтық актілер мен ішкі нормативтік құжаттардың нормалары мен талаптарын ескере отырып, өзектендіруді талап етеді.

Сатып алу жөніндегі шарттар бойынша

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС 2021 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 13 маусым аралығында "KEGOC" АҚ еншілес ұйымы болып табылды және "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" Акционерлік қоғамының және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы ұйымдарының сатып алу қызметін басқару стандартына сәйкес 2019 жылғы 09 қыркүйектегі меншік немесе сенімгерлік басқару құқығымен "Самұрық-Қазына" АҚ тікелей немесе жанама тиесілі (басқарманың 2019 жылғы "9" қыркүйектегі № 31/19 ХАТТАМАСЫ) (бұдан әрі – Стандарт) сатып алу қызметін жүзеге асырды. Аталған кезеңде барлық сатып алулар Серіктестіктің жылдық сатып алу жоспарымен бекітілген электрондық тәсілмен жүргізілді, Сатып алу саласындағы барлық жұмыс "Самұрық-Қазына" "ҰӘҚ" АҚ порталында жүзеге асырылды (www.zakup.sk.kz).

Тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді жеткізушілермен шарттар белгіленген мерзімде және бұзушылықсыз жасалды.

Сатып алу рәсімдерін бұзу бойынша өтініштер түскен жоқ. Серіктестікке қатысты сот органдарында сатып алуға жосықсыз қатысушы деп тану туралы өтініштер анықталған жоқ.

2022 жылғы 13 маусымда әділет органдарында қайта тіркеу жүргізілді және «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС ҚР ЭМ басқаруына берілді ("Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы" жауапкершілігі шектеулі Серіктестігінің кейбір мәселелері туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 30 қарашадағы № 858 қаулысы және тиісті қабылдау-беру актісі негізінде. «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС жарғылық капиталына қатысудың 100% мемлекеттік үлесін иелену және пайдалану құқығы), нәтижесінде 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін "Мемлекеттік сатып алу туралы" Қазақстан Республикасының Заңы және Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы № 648 бұйрығымен бекітілген Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидалары қолданысқа енеді.

Рәсімдердің ашықтығын қамтамасыз ету шеңберінде Заңмен мемлекеттік сатып алудың 100%-ы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу веб-порталы платформасында электрондық форматқа ауыстырылды (мекенжайы: www.goszakup.gov.kz). Тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға арналған шарттың нысаны мемлекеттік сатып алу порталында орналастырылған Мемлекеттік сатып алу туралы үлгілік шарттың негізінде әзірленеді.

2021 жылғы қаңтардан 2022 жылғы қыркүйекке дейінгі кезеңде сатып алу порталында <https://zakup.sk.kz>. Стандарт талаптарына сәйкес 14 сатып алу шарты және Мемлекеттік сатып алу веб-порталында <https://goszakup.gov.kz>. 4 мемлекеттік сатып алу шарты жасалды.

Мемлекеттік сатып алу саласындағы заңнамада "бір көзден тікелей шарт жасасу арқылы" әдісімен мемлекеттік сатып алу туралы шарттар жасасу үшін толық негіздер (39-баптың 3-тармағы).

Бұдан басқа, мемлекеттік сатып алу веб-порталы мемлекеттік сатып алу жоспарын мемлекеттік сатып алу веб-порталына орналастыру кезінде негіздеуші құжаттарды талап етеді. Мәселен, мысалы, 39-баптың 3-тармағы 3) тармақшасы "сатып алынатын тауарларға қатысты айрықша құқықтары бар адамнан зияткерлік меншік объектілері болып табылатын тауарларды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу..." негізін таңдағанда. Тапсырыс беруші тиісті растайтын құжаттарды (зияткерлік меншік құқығы туралы куәлік және т.б.) тіркеуі қажет. Бұдан басқа, Мемлекеттік сатып алу жоспарын орналастыру кезінде мемлекеттік сатып алу туралы шарттар жасасу процесінде Мемлекеттік сатып алу саласындағы уәкілетті орган камералдық

бақылау шеңберінде жасалатын мемлекеттік сатып алу туралы шарттардың заңдылығына тексеру жүргізеді.

Осылайша, мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру шеңберінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдері жоқ.

2. Талап-арыз жұмысы бойынша Ұйымдық-басқару қызметіндегі (персоналды басқару, мүдделер қақтығысын реттеу, Мемлекеттік қызметтер көрсету, бақылау функцияларын іске асыру және ұйымдық-басқару қызметінен туындайтын өзге де мәселелер бойынша) талдау объектісінің қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС қызметін сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау тұрғысынан талдау кезеңінде Серіктестік өз қызметінде "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңын, «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Жарғысын және Регламентті басшылыққа алды. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі ішкі нормативтік актілер бекітілгеннен және «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС жаңа ұйымдық құрылымы қолданысқа енгізілгеннен кейін, «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Бақылау кеңесінің шешімімен бекітілген (02.11.2022 жылғы №4 хаттама), Серіктестік мынадай ішкі нормативтік актілерді басшылыққа алады:

- «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Бақылау кеңесінің 2022 жылғы 02 қарашадағы шешімі (№4 хаттама));
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС коммерциялық пара беру жөніндегі Нұсқаулық («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Байқау кеңесінің 2022 жылғы 02 қарашадағы шешімі (№4 хаттама));
- «СЕРІК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттары («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Бақылау кеңесінің 2022 жылғы 02 қарашадағы шешімі (№4 хаттама));
- «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС мүдделер қақтығысын реттеу саясаты («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Байқау кеңесінің 2022 жылғы 02 қарашадағы шешімі (№4 хаттама));
- «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС іскерлік этика кодексі («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Байқау кеңесінің 2022 жылғы 02 қарашадағы шешімі (№4 хаттама));

- «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі (комплаенс-офицер) туралы ереже («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Бақылау кеңесінің 2022 жылғы 23 қыркүйектегі шешімі (№3 хаттама));
- Берешекпен жұмыс және талап-арыз жұмысы жөніндегі Регламент («ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС Бас директорының м. а. 28.06.2021 жылғы бұйрығы);
- Электр энергиясын және қуат нарығын өткізу департаменті туралы ереже (Бас директордың 02.12.2022 жылғы №П-105-2022 бұйрығы);
- Заң департаменті туралы ереже (Бас директордың 02.12.2022 жылғы №П-105-2022 бұйрығы);
- Қаржы департаменті туралы ереже (Бас директордың 02.12.2022 жылғы №П-105-2022 бұйрығы);

Наразылық-талап-арыз жұмысы бағытындағы ұйымдық-басқару қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мынадай мәселелер бойынша жүргізілді:

- 1) персоналды басқару;
- 2) мүдделер қақтығысын реттеу;
- 3) мемлекеттік қызметтер көрсету;
- 4) рұқсат беру функцияларын іске асыру;
- 5) бақылау функцияларын іске асыру;
- 6) талдау объектісінің ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінен туындайтын өзге де мәселелер.

Персоналды басқару

Талдау кезеңінде Серіктестіктің талап-арыз жұмысын жүргізу жөніндегі функциялар талданатын кезеңде келесі құрылымдық бөлімшелерге бекітілді:

Шарттар департаменті-16 адам (іс жүзінде 16 адам);

Құқықтық сүйемелдеу және әкімшілік-шаруашылық қамтамасыз ету департаменті-3 адам (іс жүзінде 2 адам);

Қаржы басқармасы-8 адам (іс жүзінде 6 адам);

«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің жаңа ұйымдық құрылымының қолданысқа енгізілуімен (2022 жылғы 5 желтоқсан) Серіктестіктің талап-арыз жұмысын жүргізу жөніндегі функциялар мынадай құрылымдық бөлімшелерге жатқызылды:

Электр энергиясын сату және қуат нарығы департаменті-13 адам (іс жүзінде 13 адам);

Заң департаменті-4 адам (әкімшілік – шаруашылық бөлімінің және HR қызметінің дербес құрылымдық бөлімшелерге шығарылуына байланысты санының өзгеруі, факті бойынша 2 адам);

Қаржы департаменті-6 адам (іс жүзінде 6 адам).

Шағым-талап жұмыстарын жүргізу кезінде жоғарыда аталған құрылымдық бөлімшелердің қызметкерлері лауазымдық нұсқаулықтарды басшылыққа алды. Жаңа Ұйымдық құрылым қолданысқа енгізілгеннен кейін талап-арыз жұмысын жүргізу жөніндегі функциялар Серіктестіктің құрылымдық бөлімшелері туралы ережелерге және дербес лауазымдық нұсқаулықтарға сәйкес жүзеге асырылады.

Мәселен, электр энергиясын және қуат нарығын өткізу департаменті туралы ережеде Департаментке келесі функциялар бекітілген - контрагенттермен, мемлекеттік органдармен хат алмасу, талап-арыз жұмыстарын жүргізу.

Заң департаментінің артында-атқарушылық жазбалар, талап-арыздар, апелляциялық, кассациялық шағымдар, Серіктестікке қойылатын талаптар мен талап-арыздарға жауаптар мен қарсылықтар жасау туралы өтініштерді уақтылы дайындау және ұсыну, сот шешімдерінің орындалуын қамтамасыз ету.

Қаржы департаментіне: жауапты бөлімшелермен ақпарат беру және ҚР Үкіметінің 14.09.2004 жылғы №960 Қаулысы талаптарының сақталуын бақылау мақсатында банктік үзінді көшірмелерді күн сайын өңдеу, Серіктестіктің ағымдағы шоттарына ақшалай қаражаттың түсуіне мониторинг жүргізу. Сондай-ақ, жоғарыда аталған құрылымдық бөлімшелердің лауазымдық нұсқаулықтарында талап-арыз жұмысын жүргізу бойынша функционалдық міндеттер көзделген.

Мүдделер қақтығысын реттеу

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау бойынша қызметті талдау кезінде жұмыс тобы бос лауазымдарға орналасу кезінде департамент басшыларына тікелей бағынысты жақын туыстарының үлестес болу фактілерін анықтаған жоқ. Сондай-ақ, талдау объектілерінде мүдделер қақтығысы және қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер мен тыйымдарды бұзу фактілері анықталған жоқ.

Мемлекеттік қызмет көрсету

Серіктестік Мемлекеттік қызмет көрсетуді жүзеге асырмайды.

Рұқсат беру және бақылау функцияларын іске асыру

Серіктестік рұқсат беру және бақылау функцияларын іске асыруды жүзеге асырмайды.

Қорытынды бөлім

Серіктестіктің құрылымдық бөлімшелерінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау тұрғысынан қызметті талдау нормативтік құқықтық актілерде де, ұйымдық-басқару қызметінде де сыбайлас жемқорлыққа ықпал ететін себептер мен жағдайларды азайту бойынша қабылданып жатқан шараларға қарамастан, сыбайлас жемқорлық тәуекелдері қалып отырғанын көрсетті, оларды сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша профилактикалық іс-шаралардың неғұрлым оң нәтижелеріне қол жеткізу мақсатында нивелирлеу қажет.

Сыбайлас жемқорлық факторы	Индикаторлар	Ұсыныстар
Құқықтық алшақтық	<p>1) лауазымды адамның және/немесе талдау объектісінің құзыретін регламенттейтін ережелердің болмауы, бұл заңсыз пайда алу мақсатында өкілеттіктерді өз бетінше айқындау мүмкіндігін туғызады;</p> <p>2) азаматтың немесе ұйымның әкімшілік рәсімді өткізу барысына ықпалын қамтамасыз ететін процестік тәртіп жоқ;</p> <p>3) әкімшілік рәсімдерді жүргізу мерзімдері жоқ;</p> <p>4) құқықтық акт немесе ішкі құжат талдау объектісінің лауазымды адамының шешімдер қабылдауының толық негіздері мен тәртібін белгілемейді;</p> <p>5) талаптарды сақтамағаны үшін жауапкершілікті белгілейтін ережелердің болмауы, бұл олардың декларативтілігіне және практикалық қолданудың мүмкін еместігіне әкеледі.</p>	<p>1. Уәкілетті органға шарт тараптарының сыбайлас жемқорлыққа қарсы міндеттемесі (сыбайлас жемқорлыққа қарсы Ескертпе) туралы норманы қоса отырып, үлгілік шарттарға өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау;</p> <p>2. Уәкілетті органға ЖЭК нарығында шарттар жасасу ұқсастығы бойынша қуат нарығында шарттарды қарау, келісу, жасасу мерзімдерін белгілеу бөлігінде нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау;</p> <p>3. Мүдделер қактығысы мен үлестестіктің алдын алу мақсатында контрагенттерді тексеру жөніндегі талаптарды белгілеу бөлігінде, сондай-ақ үлестес компаниялардың болуына,</p>

		<p>контрагенттің өзіне тән емес және әртүрлі жұмыстарды орындауына, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген жағдайлар туындаған кезде тараптардың одан әрі іс-қимылдарын регламенттеуге уәкілетті органға нормативтік құқықтық актілерге өзгеріс енгізуге бастамашылық жасау.</p> <p>4. Уәкілетті органға бірыңғай сатып алушының қуат нарығын тұтынушылармен шарттар жасасу жөніндегі міндеттемесі бөлігінде нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау.</p> <p>5. Уәкілетті органға болжамды сұранысқа енгізілген электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерін қуат нарығын тұтынушылар тізбесінен шығару тәртібін регламенттейтін норманы енгізу бөлігінде нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау.</p>
Ішкі құжаттарды өзектендіру	<p>1) компанияның ұйымдық құрылымын өзгерту;</p> <p>2) мемлекеттік меншікке көшу;</p>	<p>Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы нормативтік құқықтық актілер мен ішкі нормативтік құжаттардың нормалары мен талаптарын ескере отырып, берешекпен жұмыс және талап-арыз жұмысы жөніндегі регламентті өзектендіру.</p>
Дискрециялық өкілеттіктердің кеңдігі	<p>1) лауазымды адамдардың шешімдер қабылдауы немесе өзге де әкімшілік рәсімдерді орындауы үшін негіздердің болмауы немесе белгісіздігі;</p> <p>2) лауазымды адамның және/немесе талдау объектісінің шешімдердің бірнеше түрін қабылдау не шешім қабылдаудан бас тарту мүмкіндігі;</p>	<p>Уәкілетті органға ЖЭК нарығында шарттар жасасу ұқсастығы бойынша қуат нарығында шарттарды қарау, келісу, жасасу мерзімдерін белгілеу бөлігінде нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау.</p>

	<p>3) қабылданатын басқару шешімін уәждеу міндетінің болмауы;</p> <p>4) шешім қабылдаудың белгілі бір мерзімдерінің болмауы, олардың кең ауқымы не мұндай мерзімнің болмауы;</p> <p>5) лауазымды адамның және/немесе талдау объектісінің белгіленген мерзімді дәлелді негіздерсіз ұзарту немесе қысқарту мүмкіндігі;</p> <p>6) лауазымды адамның және/немесе талдау объектісінің өз қалауы бойынша жеке және заңды тұлғалармен құқықтық қатынастардың туындауына, оларды тиісті уәждемесіз өзгертуге немесе тоқтатуға бастамашылық жасау мүмкіндігі;</p> <p>7) лауазымды тұлғалардың және/немесе талдау объектілерінің өкілеттіктерінің қайталануы;</p> <p>8) заңнаманы өз қалауы бойынша орындамағаны үшін жауапкершіліктің түрі мен мөлшерін айқындау мүмкіндігі;</p> <p>9) лауазымды адамның және/немесе объектінің құзыреті шеңберінде шешім қабылдау үшін тізбеде көзделмеген қосымша құжаттарды сұрату мүмкіндігі (мысалы, мемлекеттік қызметтер көрсету).</p>	
Лауазымды тұлғалардың міндетінің орнына құқық белгілеу	<p>1) "құқылы", "мүмкін" деген тұжырымдарды пайдалану;</p> <p>2) лауазымды адамдардың өз қалауы бойынша шешімдер қабылдауы үшін заңды негіздердің болуы;</p> <p>3) органның (лауазымды адамның) бірдей негіздер болған кезде шешімдердің бірнеше түрін қабылдау мүмкіндігі.</p>	Уәкілетті органға қуат нарығының тұтынушысы төлемді кешіктірген жағдайда тұрақсыздық айыбын есептеу мүмкіндігін нақтылау бөлігінде қуат нарығындағы шарттардың үлгілік нысандарына өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау.
Жеке және заңды тұлғалармен шарттар жасасу	<p>1) шарттарда сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпелердің болмауы;</p> <p>2) ұқсас немесе неғұрлым тиімді талаптары бар өзге ұйымдардан ұсыныстар болған кезде кейбір ұйымдармен бірнеше рет шарттар</p>	1. Уәкілетті органға шарт тараптарының сыбайлас жемқорлыққа қарсы міндеттемесі (сыбайлас жемқорлыққа қарсы Ескертпе) туралы норманы қоса отырып,

	<p>жасасу;</p> <p>3) үлестес компаниялардың болуы, контрагенттің әртүрлі бейінді және өзіне тән емес жұмыстарды орындауы;</p> <p>4) контрагентке айыппұл санкцияларының болмауы немесе азайтылуы;</p> <p>5) шарттық міндеттемелер бұзылған жағдайда санкцияларды қолданбау;</p> <p>6) шартты орындау кезеңіндегі талаптарды елеулі түзетулер;</p> <p>7) шарттық міндеттемелерді бұзғаны үшін контрагентке талап-арызды уақтылы бермеу;</p> <p>8) контрагенттер шарттық міндеттемелерді бұзған кезде талаптардан немесе сот талқылауларынан негізсіз бас тарту;</p> <p>9) наразылық іздестіру жұмыстарын жүргізу тәртібін реттейтін актілердің болмауы;</p> <p>10) мүдделер қақтығысы мен үлестестікті болғызбау мақсатында контрагенттерді зерделеу жөніндегі жұмыс тетіктерінің болмауы.</p>	<p>үлгілік шарттарға өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау;</p> <p>2. Мүдделер қақтығысы мен үлестестіктің алдын алу мақсатында контрагенттерді тексеру жөніндегі талаптарды белгілеу бөлігінде, сондай-ақ үлестес компаниялардың болуына, контрагенттің өзіне тән емес және әртүрлі жұмыстарды орындауына, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген жағдайлар туындаған кезде тараптардың одан әрі іс-қимылдарын регламенттеуге уәкілетті органға нормативтік құқықтық актілерге өзгеріс енгізуге бастамашылық жасау. Мүдделер қақтығысы мен аффилиирленудің алдын алу мақсатында контрагенттерді зерделеу бойынша жұмыс тәртібін әзірлеу.</p>
--	---	--

Жұмыс тобының жетекшісі:

Сапарғалиев М. С.

Жұмыс тобының мүшелері:

Бахтыбаева Г.К.

Калимова А. Н.

Бактығалиева Е. В.

Сираева Г. В.

Ахметова З. А.

Маннанғазин Д. М.

Исағұл Қ. Қ

Арингазин И. Ж.

Келісілді:

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы
комплаенс-қызмет (комплаенс-
офицер):

Мукушева М. Ш.

Таныстым:

Бас директор:
Налибаева Г. К.